

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 1 5 2 A 3 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA KOT DRUGI JEZIK

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Petek, 28. avgust 2015 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca.

Izpitna pola vsebuje 23 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

Priloga k izpitni poli 1

ZANIMIVOSTI

Skrinjica, ki je izboljšala varnost letal

V Sydneyju je v ponedeljek v 85. letu starosti umrl izumitelj črne skrinjice David Warren. Izum, ki ga je predstavil pred 54 leti, med letalskimi oblastmi sprva ni vzbudil posebne pozornosti, danes pa je črna skrinjica nepogrešljiv instrument v večini letal.

David Warren je idejo o posebni letalski napravi, ki bi snemala zvoke v pilotski kabini in beležila podatke o letu, začel razvijati leta 1953. Tedaj je namreč sodeloval pri preiskavi ene izmed nesreč letala comet, ki je veljalo za prvo komercialno reaktivno letalo. Tudi Warrenov oče je umrl v bolj ali manj nepojasneni letalski nesreči leta 1934, kar je mladega kemika in izumitelja še dodatno spodbudilo k razmišljanju.

Težak začetek

Leta 1956 je Warren črno skrinjico prvič predstavil širši javnosti, a jo je avstralski urad za civilno letalstvo označil kot nepotreben izum. Povsem drugače so na njegovo idejo gledali na stari celini. Britanske letalske oblasti so namreč že dve leti kasneje uvidele možnosti, ki jih ponuja črna skrinjica. Na

Otoku so se tako odločili finančno podpreti Warrena, da bi lahko razvil izdelek za serijsko proizvodnjo.

Črna skrinjica imena ni dobila po svoji barvi. Tako so jo poimenovali mediji

predvsem zato, ker je bila zaradi ognja, ki navadno izbruhne po letalski nesreči, ob najdbi črne barve. Sestavljena je iz več naprav in je navadno zaradi boljše vidljivosti oranžne barve.

Avstralci so se kasneje kesali

Čeprav je avstralski urad za civilno letalstvo Warrenov izum označil kot nepotreben,

so leta 1960 prav avstralske letalske oblasti prve zahtevale, da morajo biti s črno skrinjico opremljena vsa potniška letala.

Strogi predpisi, ki danes veljajo v letalstvu, določajo, da mora črna skrinjica beležiti okoli 90 različnih parametrov in vrednosti. Naprava tako med drugim zbira podatke o višini in hitrosti leta, o času, snema pa tudi pogovore v pilotski kabini.

Vse merilne naprave so v letalskih nesrečah navadno uničene. V črni skrinjici pa spominska enota, ki je nameščena v posebej prilagojenem in odpornem valju, ostane ohranjena. V primeru nesreče lahko preiskovalci iz nje črpajo podatke. Skrinjica namreč še nekaj ur oddaja signale, ki reševalcem olajšajo njeno najdbo.

(Prirejeno po: Primorske novice, 22. julij 2010.)

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Kdaj in kje je bilo besedilo objavljeno? Odgovorite v povedi.

(2 točki)

2. Kateri dogodek je bil povod za nastanek besedila?

(1 točka)

3. Komu je izhodiščno besedilo predvsem namenjeno? Podčrtajte ustrezno možnost ob poševnici.

Izhodiščno besedilo je namenjeno predvsem pilotom/potnikom/bralcem časopisa/
raziskovalcem/letalskim oblastem.

(1 točka)

4. S katerim prevladujočim namenom je sporočevalec napisal izhodiščno besedilo?

Sporočevalec je napisal besedilo predvsem, da bi

- A naslovnika navdušil za potovanje z letali.
- B naslovnika prepričal o nevarnosti letenja.
- C naslovniku predstavil črno skrinjico.
- Č naslovnika seznanil s smrtjo izumitelja črne skrinjice.
- D naslovnika opozoril na pomen črne skrinjice.

(1 točka)

5. Kaj iz naslova izvemo o izhodiščnem besedilu? Podčrtajte ustrezen odgovor.

Iz naslova izvemo, kdo je sporočevalec/kaj je tema/kdo je naslovnik/
kateri besedilni vrsti pripada.

(1 točka)

6. S katerimi dogodki so v izhodiščnem besedilu povezane naslednje letnice? Odgovore zapišite na črte.

1934 _____

1953 _____

1956 _____

1958 _____

1960 _____

(3 točke)

7. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

Avstralci so črno skrinjico uvrstili med obvezne letalske naprave. DA NE

S pomočjo črne skrinjice so odkrili vzrok za smrt Warrenovega očeta. DA NE

Angleži so Warrena pri razvoju črne skrinjice finančno podprli. DA NE

Črna skrinjica je sestavljena iz več enot. DA NE

Črno skrinjico so tako poimenovali mediji. DA NE

Črna skrinjica oddaja signale do prihoda reševalcev. DA NE

(3 točke)

8. Na podlagi predzadnjega odstavka (*Strogi predpisi ...*) napišite definicijo črne skrinjice.

Pojem	Nadpomenka	Opis
črna skrinjica		

(2 točki)

9. Poimenujte besedilno vrsto in njene značilnosti, tako da na črti napišete odgovora in podčrtate ustrezne možnosti ob poševnicah.

9.1. Zadnja dva odstavka v izhodiščnem besedilu sta napisana v _____ času,
(Katerem?)

ostali del besedila pa v _____ času.
(Katerem?)

(1)

9.2. V zadnjih dveh odstavkih avtor razvija temo, tako da razlaga pomen črne skrinjice/opisuje črno skrinjico; v ostalem delu pa obvešča o patentiranju črne skrinjice/pripoveduje o nastanku črne skrinjice/utemeljuje pomen črne skrinjice.

(1)

9.3. Izhodiščno besedilo je reportaža/predstavitev predmeta/življenjepis.

(1)
(3 točke)

10. V vsaki vrsti podčrtajte ustrezno trditev.

Izhodiščno besedilo je objektivno/subjektivno,
zasebno/javno,
vrednotenjsko/prikazovalno,
strokovno/publicistično.

(2 točki)

11. Napišite besedo, s katero je v drugem odstavku (*Leta 1956 ...*) poimenovana Velika Britanija.

(1 točka)

12. Kaj pomeni podčrtana besedna zveza? Odgovorite v povedi.

Tudi Warrenov oče je umrl v bolj ali manj nepojasnjeni letalski nesreči leta 1934.

(2 točki)

13. Napišite tri besede iz prvega odstavka (*David Warren ...*), ki spadajo v isto besedno družino, in na črto napišite njihov koren.

Izpis besed iz besedne družine: _____

Koren: _____

(2 točki)

14. V razprto zapisanih besedah obkrožite naglašeni samoglasnik.

Naprava bi beležila podatke o letu l e t a l a .

Črno skrinjico so t a k o imenovali mediji.

Preiskovalci l a h k o v primeru nesreče iz naprave črpajo podatke.

(2 točki)

15. Dopolnite povedi, tako da na črte napišete smiselne dopolnjevalne stavke. Upoštevajte vprašalnice pod črtami.

Redko potujem v oddaljene kraje, _____ .
(Zakaj?)

Na počitnice sem odpotoval z letalom, _____ .
(Kljub čemu?)

V letalu sem premagoval strah tako, _____ .
(Kako?)

(3 točke)

16. Spodnji enostavčni povedi smiselno povežite v zahtevani dvostavčni.

Skrinjica med letalskimi oblastmi sprva ni vzbudila posebne pozornosti. Danes je obvezen del letalske opreme.

Protivno priredje:

Podredje z dopustnim odvisnikom:

(3 točke)

17. Podčrtana števnik a zapišite s črkami.

v 85. letu _____

pred 54 leti _____

(2 točki)

18. Iz besedila izpišite eno zemljepisno lastno ime in eno osebno lastno ime.

Zemljepisno lastno ime: _____

Osebno lastno ime: _____

(1 točka)

19. Na kateri besedi se navezujeta podčrtana naveznika v povedih? Napišite ju na črti.

Skrinjica namreč še nekaj ur oddaja signale, ki reševalcem olajšajo njeno najdbo.

Izum, ki ga je Warren predstavil pred 54 leti, sprva ni vzbudil posebne pozornosti.

(2 točki)

20. Dopolnite povedi, tako da besedam v oklepajih poiščete ustrezne protipomenke.

Letos bom _____ (prvič) odletel na Aljasko.

Na letalskem tekmovanju smo se uvrstili na _____ (prvo) mesto.

(Sprva) _____ sem se odločil poleteti še z jadralnim letalom.

(3 točke)

OBRNITE LIST.

21. Preberite slovarska sestavka in rešite naloge.

pilót¹ -a m (ô) **1.** kdor je usposobljen za pilotiranje, vodenje letala, vesoljske ladje: postal je pilot; letalski, vesoljski pilot; pilot helikopterja / civilni, vojaški pilot; jadralni, motorni pilot; pomožni, poskusni pilot **2.** pomorski strokovnjak, ki vodi ladjo s sidrišča pred pristaniščem v pristanišče in iz njega: izkrcati, vkrcati pilota; izkušen pilot ♦ aer. avtomatski pilot *avtopilot*; zool. pilot riba toplih morij s petimi do sedmimi prečnimi progami, *Naucrates ductor*

pilót² -a m (ô) grad. *pokončen nosilni gradbeni element, vgrajen, zabit v tla*: betonirati, zabijati pilote; stavba je, stoji na pilotih; hrastov, železobetonski pilot / glava pilota *topi zgornji konec*

21.1. Obkrožite DA, če so trditve o obeh iztočnicah pravilne, ali NE, če niso.

Besedi sta moškega spola.	DA	NE
Obe besedi sta večpomenki.	DA	NE
V slovarskem sestavku obeh besed je frazeološko gnezdo.	DA	NE
Besedi sta enakozvočnici.	DA	NE
Besedi imata v roditelju končnico -a.	DA	NE

(2)

21.2. V katerem pomenu iz prvega slovarskega sestavka je rabljena beseda *pilot* v izhodiščnem besedilu? Številko ustreznega pomena napišite na črto.

(1)

21.3. Razložite, kaj pomeni beseda *pilot* v zoologiji in kaj v gradbeništvu, tako da dopolnite povedi.

V zoologiji je pilot _____.

V gradbeništvu je pilot _____.

(2)

(5 točk)

22. Vstavite ustrezno različico predlogov s/z in k/h.

Še vedno se bojim leteti _____ športnimi letali, ker sem se v mladosti moral voziti _____ očetom,

ki ni poznal strahu. Vem, da bi bilo dobro zame, da se _____ strahom končno spopadem. Proti

goram še vedno poletim _____ tesnobo v srcu. _____ mojemu očetu prihajajo tudi mnogi uspešni

športni letalci. Jaz pa še vedno težko sedem _____ kateremu koli pilotu.

(3 točke)

23. Zamislite si, da ste Silvio/Silvia Čendak, dijak/dijakinja 4. letnika Srednje ekonomske šole (Župančičeva 4, 6310 Izola). S sošolci se boste 20. aprila odpravili na ekskurzijo. Radi bi si ogledali največje slovensko letališče (Letališče Jožeta Pučnika, Zgornji Brnik 130, 4210 Brnik). Želeli bi spoznati njegovo zgodovino, delovanje in pomen. Kot predsednik/predsednica razredne skupnosti napišite službi za stike z javnostjo **uradno prošnjo** za ogled letališča s strokovnim vodenjem in razlago. Potrebne podatke si izmislite. Pišite na naslednjo stran.

(12 točk)

P 1 5 2 A 3 0 1 1 1 1 1

Prazna stran